

**A TŐSERDEI SZEGFŰDOMB VÉDETTSÉGI JAVASLATA
ÉS
TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERVE**



Természetvédelmi cél:

Egy homoki csenkeszes (*Festucetum vaginatae danubiale*) maradvány növénytársulás helyi jelentőségű védettség alá vonása, különös tekintettel a kései szegfű (*Dianthus serotinus*) mintegy félezer példányos állományának megőrzése.

Helye:

Lakitelek – Töserdő üdülőterület Holdfény és Szegfű utcák által határolt gyepterülete.

A védettségi javaslat indoklása:

Az üdülőterület kialakítása és a nagyarányú szőlő- gyümölcsstelepítések előtt Szikrapusztá buckavonulatának jellemző növénytársulása a nyílt és zárt homoki pusztagyep volt. A táj szélsőséges időjárási, talajtani és vízrajzi hatásait ez az ökológiai rendszer tudta elviselni. Általában a legszárazabb és a legsoványabb helyek növénytakarója. Ezen említett növényzet maradványa található még a fent említett területen. A növény állományának kiemelkedően jelentős faja a kései szegfű. Magyarországon védett, s mivel az európai állomány zöme hazánk Duna-Tisza közti meszes talajú buckavonulatain és hegyvidéki mészkösziklagyepein él, nemzetközileg is veszélyeztetett fajként tartják nyilván.

Védettségének eszmei értéke: 5000 Ft

A kései szegfű leírása:

Mészkedvelő, síksági bennszülött faj, ami annyit tesz az evolúció során itt kialakult őshonos növény. Meszes talajú homok puszták, homoki rétek, ritkábban homoki tölgyesek növénye. 20–50 cm magas, viaszosan kékes-, vagy szürkésen zöld, szálanként, vagy sűrűn gyűrűsen szétterülve telepeket alkot. A gyeptakaró évelő faja. A szár alul heverő, majd felemelkedő közepétől, felső harmadától elágazó, több virágú. A virágzó hajtásokon gyakran 10-nél is több pár levél van. A virágok 2,5-4 cm átmérőjűek. A szirm fehér, a felétől sallangos. A finoman barázdált, ötfogú csésze 2-3,5 cm hosszú és 2–4 mm széles, színe eleinte világoszöld, később szalmasárga. Június közepétől október elejéig, kedvező időjárás esetén október közepéig virágozhat. Kései, elnyúló virágzási idejéről kapta elnevezését.

Jelentősebb állományalkotó fajok:**Lágyszárúak:**

Homoki csenkesz – *Festuca vaginata* – Foltokban
Kunkorgó árvalányhaj – *Stipa capillata* – Kevés, szórt állományban
Homoki árvalányhaj – *S. borysthénica* – Mint az előző
Homoki keserűfű – *Poligonum arenarium* – Virágzáskor tömeges
Közönséges kakukkfű – *Thymus glabrescens* – A szegfűkkel azonos foltban sok
Fekete üröm – *Artemisia vulgaris* – Szegélyeken
Buglyos fátyolvirág – *Gypsophila paniculata* – Szegélyeken közönséges
Vajsínű ördög szem – *Scabiosa ochroleuca* – Elszórtan mindenütt
Szálkás libatop – *Chenopodium aristatum* – Szegélyeken
Ballangófű – *Salsola kali* – Szálanként mindenütt
Csilláros ökörfarkkóró – *Verbascum lychnitis* – Szegélyeken szálanként

Fák és cserjék:

Szürkenyár – *Populus canescens* – Szép foltot alkot, máshol elszórtan
Jegenyenyár – *Populus nigra italica* – Kevés példány
Fehér eper – *Morus alba* – Összesen egy fa
Fehérakác – *Robinia pseudo-acacia* – Túlszaporodott
Egybibés galagonya – *Crataegus monogina* – Néhány tő
Kökény – *Prunus spinosa* – Néhány tő

TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERV

Védettségi fok „Helyi jelentőségű védett terület”

A védendő homokpuszta maradvány növény állományát sűrű tarackbúza (*Agropiron repens*) gyeptakaró övezi. A területen ezen agresszív faj ellen drasztikus megoldásra van szükség, melyet a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága szakembereivel egyeztetett módon kell megvalósítani. A mechanikai irtás mellett a szakemberek javaslatának figyelembevételével eseti vegyszeres növényirtás is alkalmazható lehet. Szélmentes időben a biztonsági előírások szigorú betartásával.

Invazív fajok kezelése:

A kaszálás a tarack állomány tömegének szinten tartására elegendő. Erre évenkénti kétszeres kaszálás szükséges. Évente egy, esetleg kétszeri kaszálás az elmúlt években már megtörtént. A védelem szempontjából megfelelő kaszálási időpont május vége, mivel a virágzás kezdete június közepe, majd az október közepéig tartó virágzási periódus leteltével a hónap vége. Ez a feladat traktoros fűkaszával csak a tarackos szegélyen végezhető. Fokozottan ügyelve a terjedő szegfűállományra, mivel ebben a szegélyben is található két körülbelül 50-60 szálból álló telep. A tarackirtás a többi területen damilos kaszával a védett fajok egyedi körülkaszálásával történhet. Szálaló előforduláskor a növényt szálanként kell körbevágni. Szerencsére ezt az utóbbi két évben már így hajtották végre.

Egyéb fajok:

E homokbuckán is megjelent két invazív faj a gyalogakác (*Amorpha fruticosa*), illetve a selyemkóró (*Asclepias syriaca*). Kevés példánnyal vannak jelen. A foltjaik eltüntetése mechanikus úton megoldható. Hasonlóan szükséges a fehéarakác (*Robinia pseudoacacia*) állomány ritkítása. A téli hónapokban a gyökértuskók eltávolításával történő szálaló vágás szükséges Körbe épített terület lévén ugyan csak figyelni kell a kertekből kivadult, vagy kiültetett fajok elszaporodására is.

Szilárd hulladék kezelése:

Különösen a terület nyugati szélén építési törmelék és háztartási hulladék egyaránt található. Az illegális személtlerakás megszüntetése, a hulladék elszállítása elsőrendű feladat, továbbá szükséges a védettség alá vont terület tisztaságának és tisztántartásának gyakori ellenőrzése. A gyepszegélyen az ott lakók autóparkolókat alakítottak ki. Ezek határait a tulajdonosokkal egyeztetve kell kijelölni.

Információ, oktatás:

A helyi jelentőségű védett terület határpontjait táblákkal kell kijelölni.

A helyi értékek megismertetésére indokolt kiscsoportos tanulói terepi foglalkozásokat szervezni. Ebbe a folyamatba bevonhatók az általános iskola pedagógusai, illetve a lakiteleki Népfőiskola szakemberei.

Fontos a lakók tájékoztatása, pontosan tudják „buckájukon” milyen védett fajok élnek, miért szükséges védelmük. Ezt jól kezelve elérhető, hogy az ott lakók maguk védjék növényeiket, s csak szükség esetén kelljen a hatóságnak beavatkozni.

Önkormányzati ellenőrzés:

A kezelési terv pontjainak betartására egy kapcsolattartó, irányító személy kinevezése indokolt, akivel a védettségi kezelési terv egyes pontjait a helyszínen egyeztetni, térképen rögzíteni lehetne.

Szakmai felügyeleti szerv:

Ugró Sándor igazgató titkarsag@knp.hu

Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága

Kecskemét 6000 Liszt Ferenc u. 19.

A védettségi javaslatot és a kezelési tervet összeállította:

Liszt János

Nyugalmazott természetvédelmi őr

Lakitelek, 2015. augusztus 1.

JOGSZABÁLYI KÖRNYEZET

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 36. § (2) bekezdésében szereplő meghatározás alapján védett természeti érték, továbbá védett természeti terület felmérése, nyilvántartása, megóvása, őrzése, fenntartása, bemutatása és helyreállítása érdekében végzett tevékenységek minősülnek természetvédelmi kezelésnek

A természetvédelmi kezelési tervek készítésére, készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 3/2008. (II. 5.) KvVM rendelet vezeti be és határozza meg a tervezési terület fogalmát. A tervezési terület lehet „védett természeti terület, védetté nyilvánítási eljárás alá vont terület vagy ezek részterülete, amelyre a természetvédelmi kezelési terv készül”. Esetünkben „védetté nyilvánítási eljárás alá vont terület”.

A Tvt. a 24. § (3) b) pontban a védetté nyilvánítást kimondó jogszabály – esetünkben önkormányzati rendelet – tartalmi elemei között szerepelteti a természetvédelmi kezelési tervet. Eszerint helyi jelentőségű védett természeti terület létesítésekor a védetté nyilvánításról szóló önkormányzati rendeletnek része kell, hogy legyen a teljes területre vonatkozó természetvédelmi kezelési terv.

Tvt. 36. §-a valamennyi védett természeti terület esetében – így a helyi jelentőségű védett természeti területek esetében is – előírja természetvédelmi kezelési terv készítését és rendelkezik a természetvédelmi kezelési terv megállapításának módjáról is: helyi jelentőségű védett természeti terület természetvédelmi kezelési tervét a települési önkormányzat rendeletben állapítja meg. Így a fentiek alapján a terv az önkormányzati rendelet részét képezi, azaz kötelező érvényű jogi norma

Helyi jelentőségű védett természeti terület létesítésekor A természetvédelmi kezelési tervek készítésére, készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokat a 3/2008. (II. 5.) KvVM rendelet tartalmazza